

Anvisning för rusmedelsarbete i ungdomsverkstäder

Text: EHYT rf 2021

Bilder: Freepik

Layout: Carnivore Oy

Vad avses med anvisningen för rusmedelsarbete?

Anvisningarna för rusmedelsarbete är gemensamma regler som skapar en grund för förebyggande rusmedelsarbete samt underlättar förebyggandet av skador orsakade av rusmedel och reaktionen på dem.

Varför behövs anvisningar för rusmedelsarbete?

Anvisningarna för rusmedelsarbete är en del av skapandet av en välmående gemenskap. När vi på förhand har funderat på hur vi förhåller oss till användningen av rusmedel i verkstaden kan vi enhetligt reagera i olika situationer. De anvisningar om rusmedelsarbete som man känner till förebygger också skador som orsakas av rusmedel.

Syftet med anvisningen för rusmedelsarbete:

- Skapa regler som man kan förlita sig på i problemsituationer.
- Säkerställa att alla har samma uppfattning om handlingsätt i anslutning till rusmedel.
- Involvera alla aktörer i verkstadsgemenskapen, både unga och handledare, i utarbetandet av regler.
- Engagera aktörerna i att följa reglerna.
- Öka välbefinnandet i gemenskapen och i verksamheten.

DAGS ATT SLAPPNA AV!!

Uppbyggnaden av anvisningen för rusmedelsarbete

(dvs. en beskrivning av hur anvisningen utarbetas i praktiken):

VERKSAMHETSMILJÖ

För vilken miljö gäller anvisningen för rusmedelsarbete?

Verkstadens verksamhet har som mål och innebörd att öka människors funktionsförmåga och främja välbefinnandet. Varje verkstad är unik och har sina egna särdrag, både med tanke på läget och till exempel det arbete som utförs. Verkstaden är en gemenskap som tillsammans består av anställda och unga.

Exempel. *Hurdan är verkstaden? Vad är målet med verkstaden? Hur är verkstaden öppen och vem ansvarar för dess verksamhet? I hurdana uppgifter arbetar personalen i verkstaden? Hur många deltagare har verkstaden på en gång? Hur lång är den genomsnittliga verkstadsperioden? Är deltagarna i huvudsak minderåriga eller myndiga unga? Om du vill kan du också beskriva vem som är den huvudsakliga avsändaraktören till verkstadsverksamheten. Beskriv också verkstadens omgivning, om det finns andra verksamheter på gården eller om det i samma hus finns andra samfund, företag eller tjänster vars verksamhet påverkar verkstadens rusmedelsproblematik (t.ex. bar, kiosk, café eller annan verksamhet). Om det i verkstaden ordnas tillställningar för utomstående är det bra att informera även andra aktörer om verkstadens regler. Om en verkstad har verksamhet i andra miljöer (t.ex. fritidsaktiviteter, utflykter osv.) är det också bra att förklara att anvisningarna för rusmedelsarbetet gäller verkstadens verksamhet även i andra miljöer.*

RUSMEDELSKULTUR

Hurdana rusmedelsproblem förekommer i verkstadens verksamhet i allmänhet? Hur skapas en verksamhetskultur i gemenskapen?

Rusmedelskulturen är ett viktigt element som ökar och förebygger skador orsakade av rusmedel. Gemenskapens verksamhetskultur skapas hela tiden genom handlingar, val och beslut. Vardagliga rutiner, såsom hälsningar, ett positivt förhållande till kundernas frågor, uppmuntran, gemensamma kaffestunder, diskussionsmöjligheter och att vara anträffbar skapar en kultur där man vågar ta upp saker och ställa dumma frågor. Till verksamhetskulturen hör också vilken typ av negativitet och oönskade diskussioner som tillåts i gemenskapen. Det är bra att finkänsligt begränsa negativa diskussioner mot såväl andra människor som servicesystemet. Det är viktigt att de anställda i verkstaden skapar förtroende för servicesystemets bärkraft och gemenskapens strukturer. På samma sätt är det också viktigt att verkstaden inte uppmuntrar till rusmedelspositiv diskussion eller till exempel förhåller sig likgiltig till jämförelsediskussioner om läkemedel. Observera också att skadeverkningarna av penningspel tematiskt anknyter till rusmedelskulturen.

Exempel. Vilka utmaningar har ni vanligtvis löst i er gemenskap? Hur syns särskilt problemen i anslutning till rusmedel hos er? Vilka rusmedel används och vad är väsentligt för dem som deltar i er verksamhet och vilka fenomen syns i er verksamhet? Beskriv också hur ni förhåller er till penningspel och hur ni strävar efter att förebygga en verksamhetsmiljö och -kultur som förebygger skador orsakade av penningspel.

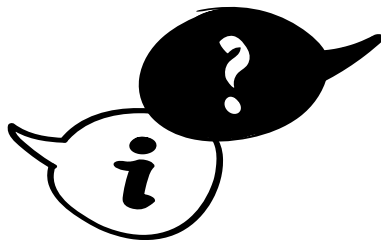
INGRIPANDE I SKADOR ORSAKADE AV RUSMEDEL

Hur ingriper ni i situationer som orsakas av rusmedel?

Det är bra att tydligt beskriva ingripande i rusmedelsbruk i anvisningen för rusmedelsarbete. När praxisen för ingripande är tydlig för arbetstagarna är den också rättvisare och jämnare för de unga som deltar i verkstadsverksamheten. Antecknandet av praxis för ingripande förtydligar också arbetsuppgifterna och frigör resurser eftersom arbetstagaren inte upprepat behöver ompröva behovet av att ingripa eller att inte ingripa i situationen.

Verkstadsverksamhetens säkerhet är en prioriterad fråga. I verkstaden är den ungas funktionsförmåga en väsentlig faktor när det gäller att fortsätta verksamheten. Man bör ingripa i den ungas verksamhet om det finns förändringar i funktionsförmågan eller om man inte längre kan vara säker på att verkstaden är säker.

Exempel. När ingriper ni i den ungas användning av rusmedel? När tas den ungas användning av rusmedel upp för diskussion? Vem tar upp oron för diskussion och hur? Hur sköts oron och ingripandet i rusmedelsbruk hos er? Hur främjar ni att man ingriper i penningspelande och relaterade problem?

VÅRDHÄNVISNING OCH STÖD UNDER VÅRDEN

Vad sträcker sig den anställdas roll till och när hänvisas personen till andra stödtjänster?

Med tanke på förebyggandet av skador orsakade av rusmedel är det viktigt att veta när den unga ska hänvisas vidare till vårdtjänsterna och var den anställda kan få stöd för sitt eget handledningsarbete. I verkstaden är det bra att beskriva vårdvägen/handledningen framåt i olika situationer. Här kan man till exempel ta hjälp av en servicekarta eller en kontaktlista där aktörernas uppgifter tydligt framgår. Dessutom är det bra att beskriva det stöd som man i verkstadsverksamheten kan erbjuda rehabiliteringsklienten utöver vårdtjänsterna.

Exempel. *Beskriv här i vilka frågor man tar kontakt med vårdtjänsterna och i vilka fall det räcker med stöd i gemenskapen. Hur stöds den unga när hen har en klientrelation inom missbrukartjänsterna, men deltagandet i verkstadens verksamhet fortsätter? Då kan verkstadsverksamheten erbjuda stöd för att hantera vardagen, minska användningen av rusmedel eller sluta med rusmedel. Fundera på förhand och anteckna med vilka metoder ni stöder en minskning av skador orsakade av rusmedel, ingripande i rusmedelsbruk och vårdhandledning.*

Obs! *Den specialiserade sjukvårdens tjänster styrs i regel via den grundläggande hälso- och sjukvården. Om kommunen eller området har en rusmedelstjänst med låg tröskel utan remiss, kan arbetstagaren hänvisa den unga direkt dit, antingen med följeslagare eller med råd.*

FÖREBYGGANDE STRUKTURER

Hur förebygger ni gemensamt skador orsakade av rusmedel? Hurdan praxis behövs som stöd?

Med förebyggande strukturer: Genom regler, begränsningar, diskussionskultur, byggande av vardaglig verksamhet, positivt stöd och uppmuntran kan man förebygga skador orsakade av rusmedel. Förebyggande rusmedelsarbete är att behandla rusmedelstemat när det lyfts fram i vardagliga möten, men det är också bra att diskutera rusmedelstemat planerat och regelbundet i verkstaden. Andra aktörer tillbringar en vecka för förebyggande rusmedelsarbete och behandlar varje dag rusmedelstemat i verksamheten. Andra aktörer har beslutat att behandla rusmedelstemat i verkstaden varje månad.

En viktig förebyggande struktur är också att ta upp användningen av rusmedel med den unga som kommer till verksamheten som en del av andra levnadsvanor och hälsobeteende. På samma sätt som man pratar om vardagens rytm, matpauser, sömn och vila ska man kartlägga rusmedelsanvändningen och den ungas utgångsläge när verkstadsperioden inleds.

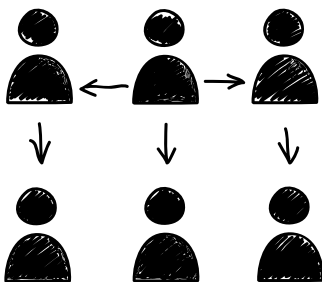
Exempel. *Beskriv hur användningen av rusmedel begränsas i era lokaler och i verksamheten. Hurdana diskussioner om rusmedel tillåts hos er? Hur stöds vardagens verksamhet, rutiner och kultur välbefinnandet och minskningen av skador orsakade av rusmedel? Har ni begränsningar eller straff för användning av rusmedel i verksamheten eller belönar ni de unga för en bra dag och hälsosamma val? Anteckna hur ofta ni tar upp rusmedelstemat som samtalsämne i verkstaden (varje vecka, varje månad). Anteckna också i instruktionen hur användningen av rusmedel behandlas i den inledande kartläggningen av den unga.*

UTNYTTJANDE AV NÄTVERK

Hur kopplar ni de kringliggande tjänsterna till deltagarnas vardag? Och hur utnyttjar ni t.ex. aktörer inom fritids- och kulturområdet som en faktor som främjar välbefinnandet?

Genom att utnyttja nätverken kan man öka välbefinnandet bland gemenskapens aktörer. Genom att kartlägga tjänsterna kring verkstadsverksamheten och tillsammans bekanta sig med dem ökar man individens möjlighet att hitta meningsfulla aktiviteter även på fritiden. På så sätt ökar lotsningen av miljön och andra aktörer förutsättningarna för välfärd även i verkstadsverksamheten.

Exempel. *Vilka aktörer eller andra yrkesutbildade personer stöder rusmedelsfrihet i er gemenskap? Hurdana tjänster använder ni (hobby, kultur och andra aktörer)? Om verkstaden ligger nära t.ex. biblioteket, mötesplatsen, simhallen, medborgarinstitutet eller minigolfplanen, lönar det sig att utnyttja dessa tjänster som saker som ger fritidsinnehåll och betydelse.*

VEM MER FINNS HÄR?

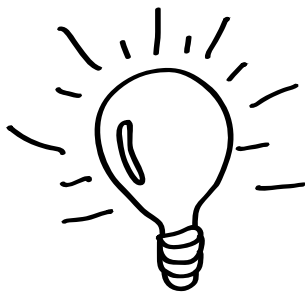

INDIVIDENS MÖJLIGHET OCH ANSVAR

Vad varje individ kan göra gör att skapa en gemenskap utan missbruksproblem.

Varje individ kan stöda gemenskapens rusmedelsfrihet genom sin egen verksamhet. Varje medlem i gemenskapen kan ta en uppmuntrande roll och stödja sin nästa. Gemenskapens medlemmar är med och utarbetar gemenskapens regler.

Exempel. *Fundera och anteckna hur varje medlem i gemenskapen kan stöda främjandet av rusmedelsfrihet. Anser ni att det är viktigt att gemenskapen förhåller sig tolerant till olikheter? Vill man i verksamheten öka ansvarstagandet för olika vardagliga uppgifter? Eller vill man t.ex. öka empatin mot den som strävar efter att minska missbruket? Hur kan deltagaren också genom sitt egen agerande stödja gemenskapens övriga medlemmar? Det är bra att säga att en yrkesutbildad person ändå har ett annat ansvar än en deltagare i en gemenskap. Anteckna också hur gemenskapens medlemmar tas med i utarbetandet och uppdateringen av anvisningarna för rusmedelsarbetet!*

STÖD FÖR CHEFER OCH LEDNING

Hur stöder chefsverksamheten ibrukttagandet, uppdateringen och engagemanget i anvisningarna?

Cheferna och de ansvariga instanserna ska godkänna gemenskapens verksamhetsanvisningar och stöda användningen av dem. Utan ledningens stöd har de anställda inget stöd för anvisningen om rusmedelsarbetet.

Exempel. *Anteckna här på vilken nivå anvisningarna har behandlats (ledningsgrupp e.d.) och namnge den anställda som ansvarar för anvisningarna om rusmedelsarbetet som ansvarsperson.*

Obs! *Gemenskapens regler kan inte strida mot kommunens/arbetsgivarens rusmedelsprogram.*

UPPDATERING OCH ANSVAR AV ANVISNINGEN

En modern, uppdaterad, realistisk och gemensamt utarbetad anvisning fungerar.

Exempel. *Anteckna upprättningskedet: Hur ofta uppdateras anvisningen, vem ansvarar för uppdateringen och hur beaktar ni aktörernas roll i uppdateringen? Kom också ihåg att anteckna i vilken situation anvisningen går igenom i verkstaden.*

Bekanta dig med följande lagar:

- Ungdomslag: finlex.fi/sv/laki/alkup/2016/20161285 Se kapitel 4 Verkstadsverksamhet för unga
- Barnskyddslag: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417 Se kapitel 5 § 25 Anmälningsskyldighet T.ex. att göra en barnskyddsanmälan, antingen om en minderårig deltagare använder rusmedel eller om en myndig deltagare använder rusmedel om personen har barn.
- Lag om företagshälsovård: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2001/20011383 Se kapitel 3 § 11: Verksamhetsplan för företagshälsovården och antidrogprogram. Denna paragraf gäller alltså personer i anställningsförhållande. Rusmedelsprogrammet kan vara en del av verksamhetsplanen för företagshälsovården.
- Arbetskyddslag: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2002/20020738
- Strafflag: finlex.fi/fi/laki/alkup/1889/18890039001
- Lag om integritetsskydd i arbetslivet: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2004/20040759
- Dataskyddslag: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2018/20181050
- Diskrimineringslag: finlex.fi/sv/laki/alkup/2014/20141325
- Lotterilag: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2001/20011047

Användning, tillverkning, försäljning etc. definieras i följande lagar:

- Tobakslag: finlex.fi/sv/laki/alkup/2016/20160549
 - Alkohollag: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2017/20171102
 - Narkotikalag: finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2008/20080373
-

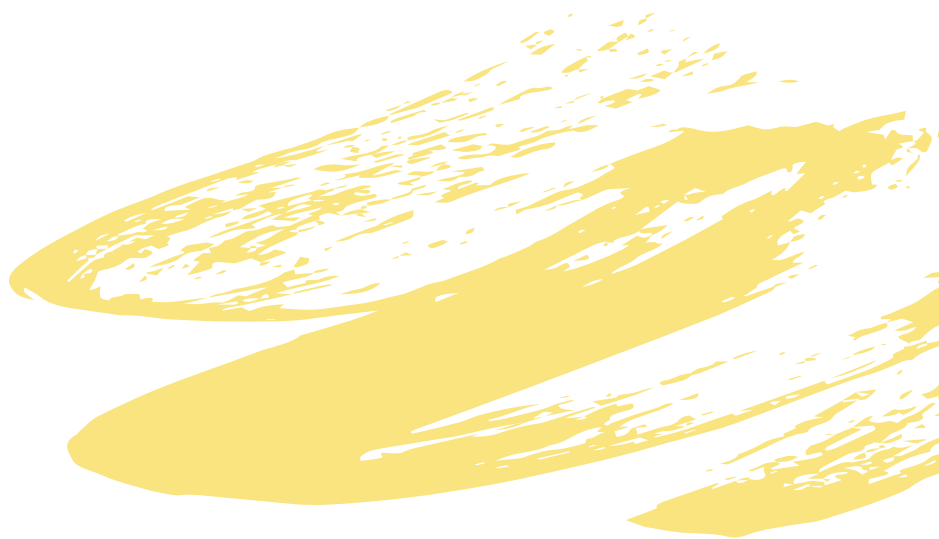
Vad är rusmedelsprogrammet?

Rusmedelsprogrammet är ett lagligt dokument som gäller arbetsgivaren och dess arbetstagare. Rusmedelsprogrammet inkluderas i verksamhetsplanen för lagen om företagshälsövård (se finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2001/20011383).

Anvisningarna för rusmedelsarbetet är däremot samfundsspecifika verksamhetsmodeller som berättar för gemenskapens medlemmar och den personal som ansvarar för dem om tillvägagångssätten i anslutning till rusmedel. Rusmedelsprogrammet och anvisningarna för rusmedelsarbetet ska alltså inte blandas ihop.

Enheten för vuxenarbete ansvarar för arbetet med rusmedelsprogrammet och stödet till arbetsgivarna EHYT rf och den heter HUUGO-verksamhet. För att uppdatera anvisningarna om rusmedelsarbete kan du be EHYT rf:s kompetenscentrum för ungdomsbranschen om stöd.

Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rekommenderar det bifogade sättet att utarbeta en anvisning för rusmedelsarbete. Varje organisation eller aktör ansvarar dock självständigt för att anvisningarna för rusmedelsarbetet följer god etik och lagstiftning.

ehyt.fi/sv

Instagram:

[osaamiskeskus.ehyt.fi](https://www.instagram.com/osaamiskeskus.ehyt.fi)

FÖLJ OSS!

Mera information:

Kompetenscentrumverksamheten inom ungdomsbranschen EHYT rf
projektchef Marika Vartiainen marika.vartiainen@ehyt.fi
tfn 050 465 9894

Stöd för utarbetande av rusmedelsprogram på arbetsplatsen:

huugo.fi

